

**ÄijäVirtaa ja Neuvokkaita naisia:
hyvän ikääntymisen iltapäivä**

Jyväskylä

26.4.2017

**YHTEISÖLLISYYS, TARJOUKAT,
RESILIENSSI**
Näkymiä yhteiskuntaan ja vanhuuteen

Jyrki Jyrkämä

**Sosiaaligerontologian professori
(emeritus)**

**Gerontologian tutkimuskeskus, TaY ja JY
jyrki.jyrkama@jyu.fi**

LYHYT ESITTELY

**Sosiologia, sosiaalipolitiikka, sosiaalipsykologia
Tampereen yliopisto, Ikäinstituutti,
Jyväskylän yliopisto**

Väitöskirja:

”Rauhaisesti alas illan lepoon”?

**Tutkimus vanhenemisen sosiaalisuudesta neljässä
paikallisyhteisössä.**

(1995)

Tampere – Iisalmi – Parikkala - Taivalkoski

YHTEISÖLLISYYS?

“Yleiskäsitteenä yhteisöllisyyttä käytetään kuvaamaan ihmisten välistä yhteistyötä ja monenlaisia yhteistyön muotoja.”

“Yhteisöllisyys koostuu vuorovaikutuksesta, yhdessä olemisesta ja tekemisestä, henkilökohtaisesti merkittävistä suhteista, luottamuksesta ja yhteenkuuluvuudesta.

(Paasivaara & Nikkilä 2010)

Yhteisö? Yhteisötunto?

Ikä yhteisöllisyyden, yhteisön perustana?

Yhteisöllisyyden intersektionaalisuus?

YHTEISÖT JA SOSIOLOGIA

Ferdinand Tönnies:

Gemeinschaft vs. Gesellschaft

Yhteisöllisyys vs. yhteiskunnallisuus

Emile Durkheim:

Mekaaninen vs. orgaaninen solidaarisuus

Samanlaisuus vs. yksilöllistyminen

Georg Simmel:

Suurkaupunki “yhteisönä”:

Järkiperäisyys, asiallisuus, löyhät yhteisöt, liikkumatila

YHTEISÖT JA SOSIOLOGIA (2)

Robert Putnam:

**Sosiaalinen pääoma, verkostot, sosiaaliset normit,
luottamus**

Zygmunt Bauman:

Jäykkä ja notkea moderni

“Naulakkoyhteisöllisyys”

Yhteisön/yhteisöllisyyden Januskasvot

Michel Maffesoli:

**Uusyhteisöllisyys, heimoistuminen, yhdessä
kokeminen**

TARJOUMAT, AFFORDANSSIT

James Gibson ja havaintopsykologia:

**Ympäristön tarjoamat ja havaituksi tulevat
toimintamahdollisuudet ja -virikkeet**

Fyysiset, psyykkiset, sosiaaliset,...

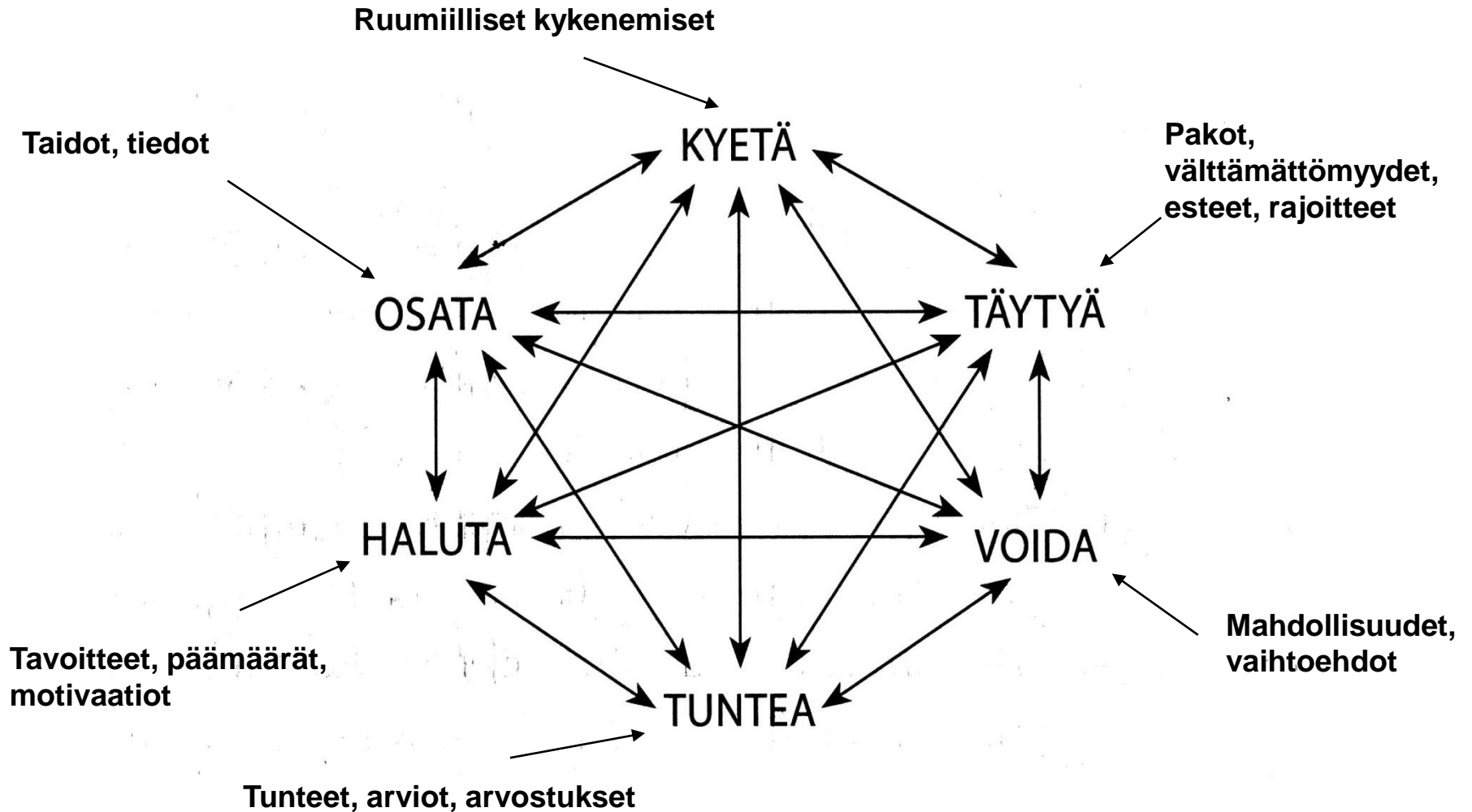
Piiloiset tarjoamat

“Sulkeumat”

Toimintavajaukset / “toimintaköyhyys”

“Tarjouma-analyysi!”

”TOIMIJUUSTILANNE”

RESILIENSSI

Yksilöpsykologia:

joustavuus, kimmoisuus, selviytyminen, toipuminen,...

Mutta, entä muut resilienssit:

Fyysinen ympäristö?

Sosiaalinen ympäristö?

Organisaatiot, toimintakäytännöt

Yhteisöt

**Sosiaalinen resilienssi: yhteisön kyky toimia ja sopeutua
sosiaalisiin, poliittisiin, ympäristöllisiin ja taloudellisiin
muutoksiin**

LÄSNÄOLO YHTEISKUNNASSA?

**Arvot, kulttuuriset käsitykset, lainsäädäntö
Voimavarat ja resurssointi**

**Kehityssuunnat, muutostendenssit:
”kestävä kehitys”?**

**Väestöryhmien, ikäryhmien, sukupolvien, alueiden
väliset suhteet**

Yhdenvertaisuus, oikeudenmukaisuus

LÄSNÄOLO YHTEISÖISSÄ?

Ikäryhmien väliset suhteet

Kansalaistoiminta, kansalaisjärjestöt?

**Vuorovaikutus, sosiaaliset verkostot,
osallistumisareenat**

Yhteisölliset osallistumisresurssit, yhdenvertaisuus?

Liikenne, ympäristö:

”Järjestetään mitä tahansa, kunhan sinne pääsee...”

Päätöksien ja toimien arkivaikutukset!

LÄSNÄOLO YKSILÖTASOLLA?

**Toimintakyky, elämänhallinta,
arjen hallinta**

Osallistumisen, osallisuuden tukeminen

**Hoivan/hoidon saatavuus ja laatu
Toimintakulttuurit**

**Toiminta, toimintamahdollisuudet,
iäkkään oma toimijuus**

OSALLISUUS / LÄSNÄOLO

Tunnistettu ja tunnustettu eläminen, mukana- , läsnäolo ja vaikuttaminen oman elämän arjessa, vuorovaikutuksessa läheisiin ja lähiympäristöön, paikallisyhteisöön ja koko yhteiskuntaan elämäntilanteesta, asuinpaikasta ja asumisen tavasta riippumatta!

Läsnäolon konkreettisuus, arkipäiväisyys!

Mitä on/ovat yhteisöllisyys, tarjoumat ja resilienssi tässä ja nyt?

Keille, mitä, miten, missä!

Yhteisöanalyysi, tarjouma-analyysi, toimija-analyysi

KIITOS!